

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

מאמר
השמים כסאי – ה'תשכ"ח

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא-לאור לש"פ ראה, מבה"ח וער"ח אלול, ה'תשפ"א

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת פלאות אראנו

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

©

Published and Copyright 2021 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5781 • 2021

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

פתח דבר

לקראת ש"פ ראה, מבה"ח וער"ח אלול הבעל"ט, הננו מוציאים לאור — בפעם הראשונה — מאמר ד"ה השמים כסאי, שנאמר בהתוועדות ש"פ ראה, אדר"ח אלול ה'תשכ"ח, הנחה בלתי מוגה, ע"פ רישומי-דברים שנרשמו בשעתו ע"י הרה"ח התמים ר' שלום ז"ל יעקבסאן, ונמסרו לנו בימי ה"שבעה", על מנת לזכות את הרבים, לעילוי נשמתו.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ועש"ק פ' ראה, ה'תשפ"א (הי' תהא שנת פלאות אראנו),
שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

תוכן המאמר

השמים כסאי והארץ הדום רגלי – תומ"צ, אור פנימי, וע"י אתעדל"ת; איזה בית גו' – אור מקיף, שראש ורגל שוין, ולמעלה מאתעדל"ת, ונמשך רק ע"י הביטול – עני ונכה רוח וחרד על דברי. השיכות לחודש אלול – ובכתה גו' ירח ימים, ועי"ז – ענין הנישואין ביוהכ"פ (תבוא אלי' ובעלתה); ענין התגלות י"ג מדה"ר בחודש אלול – כמשל המלך בשדה, והחילוק בין י"ג מדה"ר שבכל השנה – רחמנות על חיי הגוף, ובחודש אלול – רחמנות על חיי הנשמה לעוררה בתשובה. אמנם י"ג מדה"ר שבחודש אלול הם קישוטי כלה, שהם רק הארות מבחון, וביוהכ"פ – מאירים בבחי' עצמיות ממש.

בס"ד. ש"פ ראה, אדר"ח אלול, ה'תשכ"ח

(הנחה בלתי מוגה*)

השמים כסאי והארץ הדום רגלי אי זה בית אשר תבנו לי וגו' ואל זה אביט אל עני ונכה רוח וחרד על דברי¹. וידוע הדיוק בזה², איך שייך לומר עליו ית' כסאי והדום רגלי, שהרי אין לו דמות הגוף ולא גוף. ונקודת הביאור בזה³, שהשמים כסאי והארץ הדום רגלי קאי על תושב"כ ותושבע"פ, וכן על תורה ומצוות כו'. וממשיך בכתוב, אי זה בית וגו', כי כל הנ"ל (השמים כסאי והארץ הדום רגלי) הוא בבחי' או"פ, ששם שייך ראש ורגל, ובאופן שע"י התרופה ברגל יתוסף אור השכל במוח כו', וכך ע"י העלאת מ"ן (אתעדל"ת) דכנס"י שנקראת רגל ניתוסף אורות באצילות כו', אבל המקיפים אין שם התחלקות ראש וסוף כלל, כי אם מקיף מראש ועד רגל בהשוואה אחת, וזהו גם למעלה מאתעדל"ת, שלכן נאמר על זה אי זה בית (שהו"ע המקיף) אשר תבנו לי (כיון שזהו למעלה מאתעדל"ת). אך על זה ממשיך בכתוב ואל זה אביט אל עני ונכה רוח וחרד על דברי, כי, הבטה הוא אור מקיף כו', והמשכת המקיפים היא דוקא אל עני ונכה רוח [ע"ד מ"ש³ מרום וקדוש אשכון את דכא ושפל רוח], כי להיותו למעלה מאתעדל"ת, לכן אין ההמשכה אלא ע"י הביטול כו', וזהו וחרד על דברי, חרדה דוקא, יראה וביטול כו'. וענין זה שאומרים בהפטרות שבת ר"ח, יש לקשר במיוחד עם (שבת) ר"ח אלול⁴, כדלקמן.

אבל להיות בנין מחדש, צ"ל מבחי' גבוה יותר (תורה — מחכמה נפקת, ומצוות — מבחי' א"א, מזון ולבוש, אבל בית נמשך מבחי' עתיק). וזהו ואל זה אביט — שראי היא המשכת אור מקיף שרואה הדבר כולו יחד בסקירה אחת, כמארז"ל (ר"ה יח, א) בנוגע לר"ה, ואור מקיף זה נמשך ע"י הביטול — אל עני ונכה רוח, שזהו"ע מרשית השנה, שרשה בתחילתה, שישראל עושין עצמן רשין בר"ה לדבר תחנונים ותפלה (ר"ה טז, ב ובפרש"י), וחרד על דברי, כמ"ש גבי שופר ויחרד כל העם (יתרו יט, טז).

(* ע"פ רישומי דברים (המו"2).
 (1) ישע"י טו, א"ב (הפטרות שבת ר"ח).
 (2) תו"א בתחלתו. אוה"ת בראשית ח"ו תרכג, סע"א ואילך. וראה גם אוה"ת עקב ע' תרה ואילך.
 (3) ישע"י נז, טו. וראה תו"א תולדות יח, ד.
 (4) ראה גם אוה"ת עקב שם ביאור השייכות לר"ה — בנין המלכות, שנקראת בית, ועז"נ אי זה בית אשר תבנו לי, שאי אפשר להמשיך בחי' זו ע"י תומ"צ, שזהו"ע השמים כסאי, שזהו ההמשכה שבכל השנה,

ב) **והענין** בזה, דהנה, בר"ח אלול אמר הקב"ה למשה עלה אלי ההרה, שאז עלה לקבל לוחות אחרונות⁵, שעליהם נאמר פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וכתבתי וגו', שזוהי נתינת כח לכל אחד מישראל שיוכל לחקוק בעצמו כו'⁷, שזוהי כללות עבודת האדם מלמטה, ועי"ז יוכל להיות אח"כ וכתבתי גו' מלמעלה. ובר"ח אלול מתחילה כללות העבודה דחודש אלול, שעז"נ⁸ ובכתה גו' ירח ימים, ועי"ז הנה ואחר כן תבוא אלי' ובעלתה, שהו"ע הנישואין (בנעילה דיוהכ"פ)⁹, שאף שענין זה נעשה מלמעלה, הרי אין האשה מתקדשת אלא מדעתה¹⁰, היינו, שצ"ל הקדמת עבודת האדם דוקא. וכמו במ"ת (שהו"ע הנישואין¹¹) דלוחות ראשונות, שלא מספיק הגילוי מלמעלה באופן שכפה עליהם הר כגיגית¹², אלא צ"ל גם עבודת האדם החל מאמירת נעשה ונשמע¹³ וכו'.

ג) **והנה** ידוע שבאלול הוא זמן התגלות י"ג מדות הרחמים, וכמבואר הענין בזה¹⁴ ע"פ משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה וכו', וכך הענין עד"מ שבחודש אלול יוצאין להקביל אור פניו ית' כו', שהו"ע הארת י"ג מדות כו', דהיינו שיאיר גילוי פנימיות רצונו ית' למקור נש"י, ע"י שיהי' עיקר פנימיות רצונו אליו ית' כו'. והענין בזה, שהתגלות י"ג מדה"ר שבחודש אלול היא הנתינת כח לעבודה בשדה, שזהו המקום שבו נעשית העבודה בענינים גשמיים דחרישה וזריעה כו', שמצד ההתעסקות בהם יכול האדם לבוא למעמד ומצב שהניצוץ אלקות שבו יהי' בבחי' אבידה אצלו, ועז"נ¹⁵ ובקשתם משם גו', משם דייקא, כשם שאי אפשר לחפש אחר אבידה ולמצאה זולת במקום שנאבדה כו'. ולכל לראש צ"ל ענין הביטול, כמארז"ל¹⁶ בטל רצונך מפני רצונו, שצריך לסלק ולבטל כל רצונותיו שלא יהי' לו רצון אחר כלל כו' ונע"ז יוכל להיות הענין שיבטל רצונו

5) פרקי דר"א פמ"ו. טור או"ח 11) ראה במדבר"ר פי"ב, ח. ריש וסוף ד"ה צאינה וראינה תרניט (סה"מ תרניט ע' קצג. רסתקפ"א.

6) עקב י, א.

7) ראה גם פרי צדיק (לר' צדוק הכהן מלובלין) שבועות אות כ.

8) לשון הכתוב — תצא כא, יג. וראה

13) משפטים כד, ז. שבת שם.

14) לקו"ת להארז"ל עה"פ. וראה גם אוה"ת נ"ך ח"ב ס"ע א"ג.

15) לקו"ת תצא לו, ד.

16) אבות פ"ב מ"ד. וראה לקו"ת שם. 10) קידושין ב, ב.

מפני רצונך¹⁷, כמארז¹⁸ צדיק גוזר והקב"ה מקיים], ואז יאיר אל האדם בחי פנימיות רצונו ית'. ונוסף לזה צריך לעשות כלים שעל ידם יתקיים בו אור ה', שהו"ע אותיות התורה, שזהו מ"ש¹⁹ בשווקים וברחובות אבקשה גו' (שהו"ע ובקשתם משם) עד שמצאתי גו' (אך גם לאחרי שמצא את האבידה צ"ל) אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתיו אל בית אמי ואל חדר הורתי, בית אמי זו תושב"כ וחדר הורתי זו תושבע"פ²⁰, היינו, לא רק תושב"כ, אלא גם (ובעיקר) תושבע"פ, שדוקא על ידה יודעים את המעשה אשר יעשון ואשר לא תעשינה²¹, שזהו תכלית הרצון²².

ד) אך צריך להבין מהו החילוק בין התגלות י"ג מדה"ר בחודש אלול להתגלות ביוה"כ²³, ולאיך גיסא, הרי הענין ד"ג מדה"ר ישנו גם בכל יום, שהרי גם בכל השנה אומרים י"ג מדות הרחמים כו'²⁴.

ויובן ע"פ המבואר באוה"ת²⁵ שי"ג מדה"ר נקראים קישוטי (קישוטי כלה²⁶), היינו כמו עד"מ התכשיטים שנתונים על הכלה, ועי"ז גורמים לה יפוי שתמצא חן כו' (שלכן התכשיטים הם למעלה מלבושים (שהו"ע המצוות), כמבואר בד"ה להבין מארז"ל²⁷ תפילין דמארי עלמא²⁸, שתפילין נקראים טוטפות²⁹, שהם תכשיט ופאר כו'³⁰). והענין בזה, דהנה אמרו רז"ל³¹ אין אשה (דקאי על כנס"י) אלא ליופי, וכידוע³² בענין ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה³³, שרחל קאי על כנס"י³⁴, שהיא יפת תואר, בשכל ומדות ולבושי מחדו"מ, ויפת מראה, ברעו"ד ופנימיות הלב כו'. אמנם, מצד ירידת הנשמה למטה, שאז היא כשושנה בין החוחים³⁵, שהחוחים הם הקוצים שמונעים ומסתירים ועוקצים את השושנה, שהם כל עניני טרדות עוה"ז ותאוות נה"ב כו' (ועז"נ³⁶ וראית בשבי' אשת יפת

25) שם ע' תתג ואילך.	17) ראה פ' הרע"ב לאבות שם.
26) "כ"ד קישוטי כלה הנז' בימי אלול	18) ראה תענית כג, א. זח"ב טו, א. שבת
בכתבי האריז"ל" (אוה"ת שם).	נט, ב.
27) ברכות ו, א.	19) שה"ש ג, ב; ד.
28) סה"מ תרנ"ג ע' רלג ואילך.	20) ראה זח"ג מ, ב.
29) בא יג, טז.	21) ע"פ לשון הכתוב — יתרו יח, כ.
30) תוד"ה לטוטפות — מנחות לד, ב.	ויקרא ד, ב.
31) תענית לא, א. כתובות נט, א.	22) בענין זה נזכר גם ע"ד שלילת יניקת
32) ראה גם תו"א ויצא כג, ב ואילך.	החיצונים (ואולי שייך להמבואר בלקו"ת שם,
33) ויצא כט, יז.	שהעדר הכלים גורם הסתלקות האור).
34) ראה זח"ב כט, ב. תניא פמ"ה.	23) ראה לקו"ת שם. ושם כד, ג.
35) שה"ש ב, ב.	24) ראה לקו"ת שם לג, ג. אוה"ת שם
36) תצא כא, יא.	ס"ע תתז.

תואר), אזי ענין היופי אינו בהתגלות כו'. ועל זה הו"ע התגלות י"ג מדה"ר שבאלול, שנקראים קישוטי כלה, שכשם שע"י התכשיטין נמשך יפוי להכלה, כך ע"י התגלות י"ג מדה"ר שבאלול נולד ונמשך הארה וגילוי בנפש לבוא לבחי' יפת תואר ויפת מראה הנ"ל.

ועפ"ז מובן החילוק בין י"ג מדה"ר שבכל השנה לי"ג מדה"ר שבחודש אלול, שבכל השנה המשכת י"ג מדות הם הרחמים על חיי הגוף (שהמשכתם למטה היא מבחי' חיצוניות המלכות שיוודת לבי"ע (כשושנה בין החוחים, שושנה החיצונה), שנקראת גופא לגבי בחי' פנימיות המלכות), אבל י"ג מדות המאירים באלול הם הרחמים על חיי הנשמה (שנמשכים מבחי' פנימיות המלכות, שנקראת נשמתא, פנימיות השושנה) לעוררה בתשובה כו' (וגם אז נמשך הרחמים על חיי הגוף, אלא שזהו באופן שמהרוחניות בא לגשמיות כו'³⁷). אמנם, המשכת י"ג מדה"ר שמאירים באלול לעורר את הנשמה כו', היא באופן של קישוטים, שאינם מעצמיות הגוף, אלא רק נתונין על הכלה, והיינו שהם הארות מבחוץ שאינם בבחי' עצמיות בה ממש, אלא רק בבחי' מקיף. ולמעלה מזה הו"ע י"ג מדה"ר שמאירים ביוהכ"פ³⁸, שמאירים בה בבחי' עצמיות ממש (ואז ההמשכה היא לחיי הנשמה וחיי הגוף ביחד)³⁹.

ואולי הכוונה בקשר והמשך הענינים, שהקישוטיין דיי"ג מדה"ר שמאירים באלול בבחי' מקיף וביוהכ"פ מאירים בבחי' עצמיות ממש, הם דוגמת המקיף דאיוה בית אשר תבנו לי (שלמעלה מהאור"פ דתומ"צ שבכל השנה, שהו"ע השמים כסאי והארץ הדום רגלי), וענין המשכת והתגלות המקיף ביוהכ"פ נעשה ע"י הקדמת הביטול דבכתה גוי ירח ימים — דוגמת ענין דנכה רוח וחרד על דברי, שעל ידו נמשך ומתגלה המקיף דבית (המו"ל).

(37) ראה גם אוה"ת שם ע' תתח (מהרמ"ז), "שמתיקון של פנימי ייטיב גם לחיצונה כו'".

(38) באוה"ת שם, שהמלכות עולה עד הכתר, ומקבלת הארת י"ג ת"ד דא"א כמו שהן במקומן שהוא למעלה מעלה ממה שירדו למטה כו' (ועד שמאיר גם פנימית יגת"ד דא"א שאינם נמשכים ומתפשטים למטה כלל). והו"ע הקבלת פני המלך (לא בשדה, אלא) בהיכלו ממש כו'.

(39) ע"כ נמצא ברישומי הדברים. —

הוספה

א

בי"ה, כטי' מני"א תשי"כ
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' יצחק נח שי

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מאור ליום ד' העבר,
ובעת רצון הזכרתיו על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו,

ובהמצאנו בחותם דחדש מנחם אב, שכשמו כן הוא אשר אבינו שבשמים
מנחם את כאו"א מבניו, בני בכורי ישראל, ובנים אתם לה' אלקיכם, תמורת
אותן הענינים שקרו במשך חדש זה, ויהי רצון שיראה לעיני בשר בטוב הנראה
והנגלה בנין תחת חורבן, ובאופן דופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה תמורת בין
המצרים, בעגלא דידן ע"י משיח צדקנו.

בברכה לבשו"ט.

נ.ב. במ"ש אודות זמן עריכת הבר מצוה של בנו שי — כמדומה כבר
כתבתי, שביום היותו בר מצוה, צריך לערוך התועדות עכ"פ של עשרה אנשים
עדה קדושה, ומובן שבימים שלאחרי זה יכול לערוך עוד הפעם התועדות
בהרחבה, ובלבד שגם אז ידברו דברי תורה.

א

מוה' יצחק נח: סילווער, דעטראָיט. אגרות נוספות אליו — אג"ק חט"ו אגרת ה'שכט,
ובהנסמן בהערות שם.

ובהמצאנו .. דחדש מנחם אב כו': בנוסח דומה (שנשלח לכו"כ) — נדפס גם באג"ק חי"ט
אגרות ז'שעג"ד. ז'שעט. ז'תח.

בני בכורי ישראל: שמות ד, כב.

ובנים אתם לה' אלקיכם: פ' ראה יד, א.

דופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה: ויצא כח, יד.

בין המצרים: איכה א, ג. וראה איכ"ר עה"פ (פ"א, כט). פרש"י שם.

כבר כתבתי, שביום היותו בר מצוה, צריך לערוך כו': ראה עד"ז באג"ק חי"ט אגרת ז'רא.

דירכד. ז'תה. וראה גם אג"ק חכ"ו אגרת ט'תתסת, ובהנסמן בהערות שם.

עשרה אנשים עדה קדושה: ראה ברכות כא, ב. וש"נ.

ובלבד שגם אז ידברו דברי תורה: ראה יש"ש לב"ק פ"ז (פרק מרובה) סל"ז — הובא בא"ר

או"ח סרכ"ה (סק"ד).

ב

בי"ה, כי אלול תשי"כ
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' יעקב נתן שי'

שלום וברכה.

במענה למכתבו עם המצורף.

בעת רצון יזכירו את חותנו שי', על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן מכתבו. ויהי רצון שכשם שכתב הבקשה
כן יבשר טוב בזה.

ולפי כתבו שלמד בישיבת תומכי תמימים בוילנא, אקוה שלמותר
להדגיש ולהאריך על ההכרח להוסיף בתורה ומצות ובקביעות עתים בלימוד
התורה נגלה וחסידות ביחוד, וכל המוסיף מוסיפין לו בברכה, ומובן שזהו
בהוספה לשמירת שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, שכ"ק מו"ח
אדמו"ר כמה פעמים דבר והדגיש הנחיצות בזה, ויהי רצון שיבשר טוב בכל
האמור.

מהנכון אשר יבדקו את המוזוות בדירת חותנו שי' וכן את התפילין שלו.

בברכה לבשו"ט ולכתיבה וחתימה טובה

מ. שניאורסאהן

ב

מצילום האגרת.

מוה' יעקב נתן: רובין, נ' הייווען.

חותנו: מו"ה נחום רובינשטיין.

שלמד בישיבת תומכי תמימים בוילנא: ראה תולדות חב"ד בפולין ליטא ולטביא ע' תפז.
וש"נ.

וכל המוסיף מוסיפין לו: ביצה טז, א.

שלשת השיעורים .. שכ"ק מו"ח אדמו"ר .. דבר והדגיש כו': ראה — לדוגמא — סה"ש
תש"ג ע' 95. ע' 121. תש"ד ע' 54. ובארוכה — סה"ש תש"ה ע' 96 ואילך. וראה גם סה"ש
תרפ"ג ע' 39 (וש"נ). תרצ"ו ס"ע 145 [ע' 158]. תרצ"ז ע' 203 [218] (נעתק ב"היום יום" כה
שבת). תש"ב ע' 27 (נעתק ב"היום יום" יט טבת). אג"ק שלו ח"ב אגרת תרכז (ס"ע תקכג
ואילך — נעתק ב"היום יום" א שבת). ח"ד אגרת אי"א (ע' רסח). ח"ז אגרת א'תתצ (ע' ל —
נעתק ב"מעין הקדמה" של רבינו ללוח "היום יום"). קובץ מכתבים — תהלים (סו"ס תהלים
אהל יוסף יצחק ע' 191 ואילך). ובכ"מ.

לעילוי נשמת

הרה"ח התמים ר' שלום ז"ל

בהרה"ח התמים ר' סימון ז"ל

יעקבסאן

ממקימי וחבר "ועד להפצת שיחות"

נפטר י"ח מנחם-אב ה'תשפ"א

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי

חברי "ועד הנחות בלה"ק"